

821.161.2
С16

С 1215544

БРОШКА
ГІМНАЗИСТКИ

ОЛЬГА
САЛІДА

Прибуткові будинки на Олександрівській

13

«Навіть ворог за потреби стає другом» — думала Наталія Харюзова, збираючись у жандармський відділок. Йти у поліцію вона вирішила ще кілька днів тому, але лише тепер зібралася на силі.

У гімназії все було добре. І це насторожувало. Інспектор з благочестія знати про себе не давав, і можна було навіть подумати, що його попередній візит минувся без наслідків. Але Наталія знала, що так не буває. Відчувала, як з кожним днем сильніше натягується струна, котра неодмінно має тріснути.

З управи прийшов дозвіл відкрити літні класи в пансіонаті, підготовчі. Мозель позволив дівчат із провінції, навіть оплатив їхнє навчання. Ольга Тульчина займалася оформленням документів, на щастя, мало розпитуючи Наталію про подробиці угоди.

— Зовсім уже гроші очі заступили, — зітхала у спину сестрі, але її наказам корилася.

Дерева, висаджені у спільному з реальним училищем саду, прийнялися і розправили зелене листя. Карантин із

закладу Наталія зняла, дівчата на вихідних їздили і ходили додому, потай рахуючи дні до вакацій. Навчання у пансіонаті текло мляво, починала дошкуляти спека. Гімназистки частіше переодягали чисті сукенки, і Наталії доводилося збільшити витрати на прання.

У найбільшій залі будівлі після уроків готувалися до музичного вечора, що мав позначати завершення навчального року. Запрошені були батьки учениць, опікунська рада пансіонату, навіть мали бути представники управи і перевіряючі з Київського навчального округу.

Наталія Харюзова не хвилювалася ні за концерт, ні за успішність учениць — з цим проблем не було. Боялася одного — несподіванок. Історія з Ханною Глейзер могла вплисти у будь-який момент, і треба було до цього підготуватися. Це вже не кажучи про випадки, коли гімназія ледь не втрапляла в скандали з забороненими листівками.

Наталія Харюзова навіть наважилася взяти з каси гімназії добру суму грошей із тих, що батьки заплатили вже за наступний рік, і вирішила діяти. Якщо все вдасться, то цього має вистачити для заступництва поліції.

Їхати до жандармського відділку Харюзова вирішила з самого ранку. За сніданком перекинулася кількома словами з Ганною, передавши нею доручення у гімназію. Молодша сестра останнім часом поводитися неухважно, часом пропускала слова Наталії повз вуха, тож Харюзова записала їй усі завдання на папері, а собі відзначила, що непогано було би запросити якогось дня додому дохтора Бомштейна, що славився як найкращий у Проскурові, щоб той оглянув Ганну і порадив щось від її поганого настрою і безпам'ятства.

— Ти якась втомлена, — зиркнула Наталія на молодшу сестру. — Може, перенеси заняття, відпочинь?

Ганна через силу всміхнулася:
— Не переймайся. Піду в неділю на службу Божу, і все минеться.

— Наталія відкрила шкатулку, в якій зазвичай зберігала гроші:

— Знайди до Деревоедів в аптеку, — відрахувала кілька карбованців і простягнула Ганні, — купи заспокійливих трав. Тобі треба підлікуватися.

Харюзова-молодша мовчки кивнула, а старша, трохи повагавшись, закрила шкатулку: сьогодні велика сума їй ні до чого, як-не-як, спершу треба домовитися про допомогу поліції, а вже потім — платити.

Візник уже запряг коней і терся біля воріт.

— Ранку доброго! — зняв кашкета перед господинею. — До гімназії?

— Ні, — Наталія, проігнорувавши простягнуту ним для помочі руку, підняла поділ сукні і залізла на повіз. — Їдьмо в кінець Олександрівської, — раптом зрозуміла, що не хоче, аби візник знав, куди вона прямує. Тож коні доведеться лишити на півдорозі і йти пішки.

Візник хльоснув коней, і ті нехотя рушили, пірнаючи копитами у багнюку. За якийсь час виїхав на Кам'янецький шлях — там вже дорога була ліпшою. За тим звернув на Олександрівську. Головна вулиця Проскурова прокидалася від сну. Відчинялися крамниці, покоївки виливали просто з вікон у рови по боках від дороги воду, якою вмивалися господарі. Перехожих ще майже не було. Хіба городовий чітким кроком йшов вулицею, щось видивляючись по узбіччях.

— Стій! — шарпнула за одяг візника Наталія, і той потягнув на себе віжки. Коні від такої несподіванки заіржали, смикнулися, і повіз добряче трусонуло.

— Не забилися? — підійшов до Харюзової городовий.

— Ви? — не йняла віри своїм очам.

Городовий обсмикнув ще нову форму:

— Як бачите.

— Але чому? Щось сталося?

— То довга розмова, — знітився Лаврентій Кошко. —
Таке буває.

Наталія Харюзова злізла з повозу і скомандувала візнику їхати до пансіонату і чекати її там.

— Це просто велике співпадіння, що ми зустрілися, — заговорила до Кошка. — Не повірите, але я їхала якраз до Вас.

— Не таке вже й співпадіння, — знизав плечима той, — Проскурів — маленьке містечко. Тут перестрітися легко.

— Але спершу розкажіть, що трапилось, — обвела поглядом формений одяг жінка.

— Здається, в мебльованих кімнатах «Бель В'ю» в такий час вже подають каву, — показав рукою на будинок поблизу Кошко.

Наталія всміхнулася:

— Я ніяк не при звичаюся до цього модного напою. Але доброго узвару вип'ю.

Поки служка побіг через дорогу до аптеки Деревоєда за льодом, щоб охолодити узвар, Наталія з Лаврентієм сіли за столик один навпроти одного і жоден з них не знав, як починати розмову.

— То я бачу, у Вашому житті сталися зміни, — пересиділа себе Харюзова і забалакала першою.

— Щось таке. Але я не жаліюся.

— Як це сталося?

— Знаєте, — Лаврентій Кошко роззирнувся навколо, переконуючись, що їх ніхто не чує, — я нікому ще не розказував усе як є. В мене донька. Я вдівець. Не хочу, щоб усяке балакали.

— Мені Ви можете довіритися. Зрештою, ми теж маємо спільні таємниці.

— Щодо Вашої справи — не хвилюйтеся, — махнув рукою Кошко, — я все зробив чисто. До тої історії ніхто не вернеться.

— Забудьте. — Харюзова дістала склянку з узваром із миски, заповненої льодом, яку тільки-но поставив перед нею служка, пригубила і поклала назад — напій був іще теплим. — Краще розкажіть, що у Вас таке трапилось.

— Та нічого дивного. Комусь, здається, я перейшов дорогу. Якогось вечора я повертався зі служби додому, і мене перестріла молоденька дівчинка з ручним гасовим ліхтарем. Попросила показати їй дорогу до вулиці Дворянської. Мовляв, приїхала до дядька в гості і заблукала. Я й погодився. Тільки не подумайте, нічого такого я на думці не мав, — зітхнув Кошко. Схоже, він подумки повторював цю фразу сам собі не один десяток разів. — У мене донька трохи за неї молодша. Ми майже дійшли до повороту з Комерційної на Дворянську, як її ліхтар згас, а сама дівчинка кинулася на мене... — Кошко почервонів.

— Дівчинка Вас побила?

— Ні, ні. Вона кинулася мене цілувати. А потім... Словом, з-за рогу вибігли якісь хлопці, кричали, що вони її дядьки чи брати, що я хотів збезчестити їхню родичку. І давай мене лупцювати. Я, звісно, відбивався, добряче їм надавав. Навіть дівчинці, здається, дісталось. Хоча вона сама винна — полізла битися з хлопцями. На жаль, сили були нерівні.

Кошко замовк, збираючись з думками, а Наталія простягнула йому склянку з узваром:

— Випийте, сьогодні буде спекотно.

— Дякую, — Лаврентій пригубив напій, — Ви дуже добра. Шкода, що наше знайомство сталося за негарних умов.

— То Вас розжалували за бійку? — перебила його Наталія.

— Не зовсім. Я отямився аж над ранок. Мене, у офіцерській формі, знайшов у рові з нечистотами городовий. Від мене тхнуло горілкою, хоча я й не пив. Мені дозволили по-

митися і забрали в холодну. А там, кажуть, хтось передав на мене якийсь донос.

Харюзова посміхнулася кутиком губ — згадала, як сам Кошко шантажував її таким самим доносом.

— Отак все співпало, — зітхнув тепер вже не унтер-офіцер, а городовий Лаврентій Кошко. — Якби не мої знайомства і не те, що я сам виховую доньку — може би й у тюрму посадили. А так вважайте легко відбувся.

— Нічого собі історія, — звела брови Харюзова.

— І головне — нікому не розкажеш. Соромно.

— Так, напитися на службі до безпам'ятства — то одне, а чіплятися до дівчини — інше.

— Я не чіплявся, — скривився Кошко.

— Знаю. То я так, загалом.

— Ви казали, що їхали до мене? — пригадав городовий. — Щось трапилося?

— Нічого такого, — Харюзова вже передумала розповідати про свою проблему Кошку. Хіба тепер він міг чимось зарадити? — Вважайте, просто захотіла Вас побачити, — всміхнулася.

Городовий аж закрутився на місці:

— Дуже хотів би в це вірити, — розціпнув верхній гудзик форми і витер хустинкою з чола краплинку поту, — але не з моїм щастям.

Харюзова звелася на ноги і розправила сукню:

— Облиште. Що може завадити мені, самотній жінці, зустрітися із Вами. Теж самотнім вдівцем. Більше того — я навіть запрошу Вас зараз прогулятися зі мною. Якщо Вам, звісно, не завадить служба.

Кошко зіскочив з місця, мало не перевернувши стіл:

— А ми прогулюватимемося моїм маршрутом городового, — кричав, на ходу розраховуючись за узвар, — і нічого тоді нам не завадить.

— Ведіть, — усміхнулася йому Харюзова і вийшла з «Бель В'ю» першою.

Обоє без поспіху рушили на схід Олександрівською. Кошко час від часу вітався із перехожими, котрі аж повертали голови, впізнавши його супутницю.

— Почуваюся під конвоем, — розсміялася Наталія.

Кошко вкотре зніяковів:

— Перепрошую дуже, може, я і не гідна компанія для директорки пансіонату, але зі мною хоча б безпечно.

— Якщо згадати Ваші недавні пригоди, то хтозна, — пожартувала Харюзова, але городовий не розсміявся, натомість, здавалося, трохи осмілів.

— Знаєте, я от іду поруч з Вами, і собі думаю — може, між нами і справді би щось вийшло. Тоді, коли я був унтер-офіцером, то безумовно, але тепер...

Наталія відчувала, що її гра заходить надто далеко. Планів на більше, ніж прогулянка з цим чоловіком, вона точно не мала. Треба було рятуватися.

Раптом, тільки-но звернувши на Кам'янецьку, Харюзова остовпіла: просто перед нею у кайданках і під конвоем стояв не хто інший, як Володимир Стугак, вчитель історії з її пансіонату. Той, впізнавши директорку, кинувся до неї:

— Це якась помилка! Я не винен, — розгублено тримав перед собою сковані руки. — Вони просто перестріли мене на вулиці, арештували і привезли сюди, — підняв очі на кам'яну будівлю в'язниці, біля якої обоє опинилися.

— Що сталося? — Харюзова відсунула його вбік, навіть не глянувши, натомість рушила до жандармів, що ліниво чекали, поки на воротах в'язниці відчинять замок.

Жандарми впізнали Кошка і стримано привіталися, дякуючись від сміху — згадали історію з тим, де його знайшов городовий.

— А Ви йому хто? — зміряв жінку поглядом котрийсь із служивих.

— Директорка закладу, де він працює.

— Вашого учителя затримано.

К Н И Ж К И В І Й Н И

• РЕТРОРОМАН •

Ольга Саліпа — авторка кількох книжок поезій і прози. Народилася 1986 року у смт Гусятин на Тернопільщині. Працювала журналісткою на телебаченні, редакторкою обласного тижневика на Сумщині. 2020 року її роман «Оля» про Ольгу Кобилянську здобув 1-шу премію літературного конкурсу «Коронація слова» (вийшов друком у видавництві «Фоліо»).

2021 року у видавництві «Фоліо» у серії «Ретророман» вийшла друком книжка Ольги Саліпи «Будинок на Аптекарьській».

Наталія Харюзова, директорка приватного жіночого пансіонату в Проскурові, понад усе мріє, щоб заклад отримав статус гімназії. Бездоганна репутація — запорука успіху в цій справі. Але провокації недругів усе можуть звести на пси. Пансіонат опиняється у центрі політичних злочинів, а сестра директорки тікає від її надмірної опіки з коханим.

Чи зможе Харюзова, що й сама опиняється під арештом, вистояти і здійснити свою мрію? І головне — хто ж у цій історії справді на її боці?

ISBN 978-966-03-9985-3

9 789660 399853

Купити книги
на сайті
видавництва
folio.com.ua